

Međunarodna konferencija

BIOETHIK IN SUD-UND SUDOSTEUROPA

Chancen einer integrativen ethischen Reflexion vor dem Hintergrund

Intrakultureller Differenzen in Europa

IUC, Dubrovnik, od 1. do 3. listopada 2004.

Jedna od osnovnih karakteristika početka 21. stoljeća je razvoj bioznanosti i biotehnologije koji, u sjeni problema globalnog terorizma, siromaštva, klimatskih promjena, te prirodnih (poplave, uragani, potresi, tzunamiji) i manje prirodnih (pandemijske prijetnje raznih bolesti, američka objava rata «ostatku svijeta») katastrofa, neumitno kroči prema konačnoj granici ljudskog postojanja, odnosno prema samoj biti ljudskoga. Biotehnoškom i bioznanstvenom pohodu na «unutrašnji svemir» ljudskog bića svakako ne nedostaje moralnih (i svakih drugih) prijevora, što području bioetike daje posebnu važnost. Iako se stanje u hrvatskoj znanosti i filozofiji često puta, i to s opravdanim razlozima, ocjenjuje nepovoljnim, postoje i suprotni, pozitivni primjeri. Jedan od njih je i međunarodni interdisciplinarni skup «Lošinjski dani bioetike» koji se od 2001. godine, u organizaciji Hrvatskog filozofskog društva i Hrvatskog bioetičkog društva, svake godine sredinom lipnja održava na Malom Lošinj. Jedan od dokaza o sve većem interesu za područje bioetike u Hrvatskoj je i međunarodna konferencija «Bioetika u Južnoj i Jugoistočnoj Europi, Izgledi za integrativnu etičku refleksiju na pozadini intrakulturnih razlika u Europi», održana u Interuniverzitetskom centru u Dubrovniku od 1. do 3. lis-

topada 2004. godine. Konferenciji su nazočili predstavnici iz dvanaest zemalja - Hrvatske, Njemačke, Austrije, Slovenije, Grčke, Italije, Bugarske, Rumunjske, Bosne i Hercegovine, Makedonije, Albanije i Srbije i Crne Gore. Predavanja su održana na njemačkom i engleskom jeziku uz simultano prevođenje na jedan od tih dvaju jezika. Ravnatelji konferencije bili su prof. dr. sc. Ante Čović s Odsjeka za filozofiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i prof. dr. sc. Walter Schwiedler s Ruhr-Universität u Bochumu, dok je koordinator konferencije bio dr. sc. Thomas Soren Hoffmann, također s Ruhr-Universität u Bochumu.

Prvi dan obilježila je rasprava o temeljnim pitanjima bioetike. O bioetici pod oblikom zahtjeva za svjetonazorskom neutralnošću države izlagao je prof. dr. sc. Gerhard Luf iz Beča, prof. dr. sc. Gunter Poltner (također iz Beča) razmatrao je odnos bioetike i metafizičke sumnje. Osim ova dva izlaganja prijevodne prvog dana konferencije zaokružili su svojim izlaganjima prof. dr. sc. Edgar Morscher (Salzburg) o pitanju predstavlja li ideja transkulturne osnove ljudskih vrijednosti paradoks i dr. sc. Thomas Soren Hoffmann (Bochum) o odnosu bioetike i javnosti. Poslijepodnevni rad prvog dana konferencije počeo je izlaganjem prof. dr. sc. Pave Barišića (Zagreb) o shvaćanju života u horizontu etike, zatim je dr. sc. Borut Ošljaj (Ljubljana) održao izlaganje o etici prirode iz perspektive filozofije Hansa Jonasa. O međuodnosu ljudskoga dostojanstva, tjelesnosti i odgovornosti izlagao je dr. sc. Heike Baranzke (Essen), a o konceptu osobe između bioetike i bioprava prof. dr. sc. Laura Palazzani (Rim). Predavanja i diskusije tijekom drugoga dana konferencije dijelom su potvrdili težište na regionalnom okupljanju, prezentirajući probleme uspostave i razvoja bioetičke

rasprave i institucija u Europi, s posebnim težištem na zemlje južne i jugoistočne Europe. Nakon izlaganja prof. dr. sc. Johannes Hubera (Beč) o prirodnoznanstvenim izazovima s kojima se suočava europska etika, održana je serija predavanja o bioetici općenito ili s obzirom na određene probleme u pojedinim zemljama: prof. dr. sc. Maurizio Mori (Milano) izlagao je na temu '**Cultura laica**' i '**cultura cattolica**' kao različita polazišta u talijanskoj debati o bioetici; zatim je prof. dr. sc. Ante Čović (Zagreb) izlagao o bioetici u uvjetima postkomunizma na primjeru Hrvatske. Pod istim naslovom, samo na primjeru Bugarske, izlagao je prof. dr. sc. Christo Todorov (Sofija). Nakon navedenih izlaganja rad je podijeljen u dvije radionice. U prvoj su izlagali: prof. dr. sc. Ivan Cifrić (Zagreb) o bioetici i ekologiji u Hrvatskoj, dr. sc. Regine Kather (Freiburg) na temu *Tko je osoba? Prema dijalogu prirodnoznanstvenih, životnih i religioznofilozofskih pogleda s posebnim osvrtom na Rumunjsku*, te prof. dr. sc. Sulejman Bosto (Sarajevo) o *Bioetici i etici odgovornosti*. U drugoj radionici izlagali su: dr. sc. Tonči Matulić (Zagreb) na temu *Hitni zahtjevi bioetike u Hrvatskoj*, dr. sc. Nada Gosić (Rijeka) o bioetičkom obrazovanju u Hrvatskoj, prof. dr. sc. Filimon Peonidis (Solun) o stanju rasprave o kloniranju u Grčkoj, te prof. dr. sc. Kiril Temkov (Skopje) o bioetici u Makedoniji i prof. dr. sc. Bardhyl Çipi, o bioetici u Albaniji s legalnog i medicinskog stanovišta. Treći dan konferencije bio je podijeljen na dva dijela, prvi je bio planiranje bioetičke mreže u jugoistočnoj Europi, a drugi je bilo završno izlaganje prof. dr. sc. Waltera Schweidlera «Normativna kultura protiv kulture koristi», te završna diskusija. Prvi korak u stvaranju

regionalne bioetičke mreže predstavlja već ova konferencija, u čijoj su završnici najprije podnesena pojedinačna sažeta izvješća o stanju bioetike u zemljama iz kojih su došli sudionici konferencije, uvažavajući višeslojnost bioetičkoga interesa kao i različite razine na kojima se vodi bioetička rasprava i provodi bioetička institucionalizacija u pojedinim okružjima. Ponegdje je bavljenje bioetičkom problematikom individualno i slabijeg intenziteta, a ponegdje organiziranije, masovnije i intenzivnije. Utvrđivanje stanja bilo je podloga za planiranje daljnjih koraka. Prof. dr. sc. Ante Čović predložio je dva stupnja povezivanja i umrežavanja: razinu bioetičkih diskusija i razinu uspostavljanja i poticanja komunikacije. Nužno je nastaviti ovakve bioetičke diskusije, jer evidentno postoje dobri razlozi za to, no potrebno je razmisliti i o uspostavljanju mreže suradnje u području bioetike, i to kako s obzirom na zemlje južne i jugoistočne Europe, tako i s obzirom na zemlje srednje Europe. Osim toga, kao cilj je istaknuto i bioetičko umrežavanje na općeeuropskoj razini, čemu su svoj doprinos već i na ovoj konferenciji dali njezini organizatori i sudionici koji ne dolaze s jugoistoka Europe. Stvaranje takvog institucionalnog okvira pomoglo bi ne samo međusobnom upoznavanju i povezivanju postojećih bioetičkih potencijala, nego i poticanju razvoja bioetike u onim zemljama u kojima je ona još uvijek na početku.

Rad na konferenciji rezultirao je i konkretnim zaključcima. Jedan od njih je i dogovor o organiziranju međunarodnog skupa o bioetici koji će se održati od 16. do 18. lipnja 2005. godine na Malom Lošinj (neposredno nakon «Lošinjskih dana bioetike»).

Krunoslav Nikodem